ТИРАЖ — НАКЛАД

Сьогодні у різних текстах на позначення загальної кількості примірників одного видання уживаються рівноцінно два слова — *наклад* та *тираж.* Скажімо, з однаковою ймовірністю можна прочитати або ж почути: «Книга вийшла *тиражем...*»і «Книга вийшла *накладом...*». Якому з цих слів надати перевагу?

Уживання названих слів показує, наскільки суттєву роль у нашій мовній практиці відіграє сила стилістичної традиції, мовної звички.

Насамперед зауважимо, що слово *наклад* як синонім до *тираж* в академічному одинадцятитомнику марковане як діалектне. Тож і не дивно, що у статусі літературної лексеми усталилося згадане іншомовне запозичення. *Тираж,* а також похідні від нього *тиражний, тиражувати, розтиражований* та ін. стали популярними і широко вживаними у функціональних стилях української мови.

Слово *тираж* прийшло у нашу мову з французької і прищепилося у ній з кількома значеннями: ’1. Розіграш виграшів у позиці або лотереї; 2. Погашення облігацій державних позик або інших зобов’язань установами, що їх випустили; 3. Загальна кількість примірників друкованого видання; наклад’ (Словник іншомовних слів, 2000). Зауважмо: останнє значення — власне, те, що нас цікавить, — тлумачиться через слово *наклад.* Тобто між ними поставлено своєрідний знак змістової рівності, яка, зрештою, простежується і в мові: *«Наклади* інтелектуальної (і наукової, і художньої) літератури трагічно губляться у потоці *тиражів* ширвжиткового чтива» (з газ.).

А що ж *накладі* Штучно витіснене на периферію лексичної системи, слово усе-таки не зникло цілковито і віднедавна знову повернулося в активний мовний обіг. І сьогодні спостерігаємо не тільки послуговування ним у текстах різних стилів і жарів, але й закономірний процес його лексикалізації.

Щоправда, Великий тлумачний словник української мови (Ірпінь, 2001) усе ще подає до гасла *наклад* ремарку *зах.*, — можливо, враховуючи морально застарілу на сьогодні ремарку СУМ, а можливо, й орієнтуючись на активне побутування його у мові західноукраїнських письменників-класиків. Однак більш авторитетний Словник синонімів української мови подає *наклад* у синонімічному ряду до *тираж,* не супроводжуючи спеціальними ремарками чи обмеженнями щодо вживання

Отже, сьогодні не варто обмежувати ареал життя слова *наклад,* тим паче, що останнім часом воно переконливо засвідчило свою нормативність.

Галина Сюта